

Reykjavík 27. febrúar 2015

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Umsögn Barnaheilla - Save the Children á Íslandi um frumvarp til laga um breytingu á almennum hegningarlögum, nr. 19/1940, með síðari breytingum (heimilisofbeldi). Þingskjal 778 – 470. mál.

(Lagt fyrir Alþingi á 144. löggjafarþingi 2014–2015.)

Barnaheill – Save the Children á Íslandi fagna framkomnu frumvarpi þar sem lagt er til að bætt verði ákvæði við almenn hegningarlög sem lýsir heimilisofbeldi refsivert með afdráttarlausum hætti.

Afar mikilvægt er að vinna gegn heimilisofbeldi og finna leiðir til að stöðva það og ekki síst að koma í veg fyrir að það eigi sér stað. Barnaheill telja það framfaraskref að viðurkenna í lögum að ofbeldi í nánum samböndum sé sérstök tegund brots sem þurfi með skýrum hætti að vera lýst refsivert. Líklegt má telja að fyrir vikið verði fleiri ákærur gefnar út í slíkum málum og að sönnunarkröfur breytist í slíkum málum líkt og hefur gerst hvað varðar kynferðisbrot gegn börnum. Enn fremur má vona að lagasetningin hafi þau áhrif að stuðningur við þolendur heimilisofbeldis aukist almennt í samfélaginu og ekki síst með röggsum og skýrum vinnubrögðum og verklagi lögreglu og félagsþjónustu.

Þó að hingað til hafi verið litið til 3. mgr. 70. gr. hgl. til refsipýngingar í heimilisofbeldisbrotamálum og þannig verið tekin sérstök afstaða til ofbeldis í nánum samböndum við ákvörðun refsingar, þá hefur það táknræna þýðingu að lýsa heimilisofbeldi refsivert í sér hegningarlagaákvæði. Slík viðurkenning í lögum hlýtur að gera lögreglu og ákærvaldi betur kleift að vinna bug á heimilisofbeldi og undirstrikar alvarleika og eðli brotanna.

Þó að markmiðið með slíkri lagasetningu sé fyrst og fremst að uppræta kynbundið ofbeldi, þ.e. ofbeldi þar sem gerandi er að jafnaði karl en þolandi að jafnaði kona, koma börn oft við sögu og er mikilvægt að hagsmunir barna sem verða vitni að heimilisofbeldi verði verndaðir sem sjálfstæðir verndarhagsmunir. Börn sem búa við og eru vitni að heimilisofbeldi eru þolendur ofbeldis, þó þau sjálf verði ekki fyrir líkamlegu ofbeldi. Þá eru ótalin þau mál sem varða beinlínis ofbeldi gegn barni. Þessa staðreynd er mikilvægt að undirstrika og með því ítreka alvarleika heimilisofbeldis fyrir alla fjölskylduna og samfélagið allt. Það er mikilvægt að þessa sé getið í lögskýringargögnum verði frumvarpið að lögum. Í þessu sambandi má visa til nýrrar bókar Guðrúnar Kristinsdóttur og fleiri sem ber nafnið „Ofbeldi á heimili. Með augum barna“ en hún fjallar um rannsókn sem gerð var

um þekkingu barna á ofbeldi á heimilum og viðhorfum þeirra til þess og hins vegar með viðtalsrannsóknnum við börn sem hafa búið við ofbeldi á heimilum sínum, en bókin hefur að geyma fróðleik sem nýst getur sem þekking fyrir vinnslu heimilisofbeldismála þar sem börn koma við sögu. Barnaheill benda á mikilvægi þess að styðja alla sem tengjast heimilisofbeldismálum, bæði þá sem verða fyrir ofbeldi og einnig ofbeldismennina sjálfa til sjálfshjálpar og til að brjótast út úr ofbeldismynstrum. Það þarf að fjölga úrræðum og auka aðstoð við ofbeldismenn. Börn þurfa oft á tíðum sérstakan stuðning til að ná bata af áhrifum þess að búa við ofbeldi og því er afar mikilvægt að hugsa til framtíðar fyrir þau börn sem tengjast heimilisofbeldismálum og veita þeim kost á þjónustu eins og þau þurfa.

Hvað varðar refsirammann sem tilgreindur er í frumvarpinu þá telja Barnaheill það geta sent tvíbent skilaboð að ákvarða refsihámark 6 ár þegar verknaðaraðferð sem um ræðir í máli mætti heimfæra undir ákvæði sem heimilar allt að ævilöngu fangelsi, þ.e. undir 211. gr. hgl. Það má til að mynda ekki rýra alvarleika máls eða refsineymi ef um er að ræða nauðgun, að nauðgunin hafi átt sér stað í parsambandi því 194. gr. hgl. um nauðgun heimilar 16 ára fangelsi. Ákvæðið mætti orða á þann hátt að brot varði við sömu refsingu og mælt er fyrir um í þeim ákvæðum sem vísað er til.

Því má bæta við að frumvarpið gerir ekki ráð fyrir að fella út ákvæði 3. mgr. 70. gr. en að því þarf að hyggja ef 191. gr. um heimilisofbeldi verður að lögum.

Barnaheill – Save the Children á Íslandi hvetja til þess að þingmenn styðji við að frumvarp þetta verði að lögum, samfélaginu öllu til heilla og ekki sist þeim börnum sem lifa við ofbeldi.

Virðingarfyllst,
f.h. Barnaheilla - Save the Children á Íslandi

Erna Reynisdóttir,
framkvæmdastjóri